

Regionkontor nordøst

Deres ref:

Vår ref:
201201988-9

Dato:
14.03.2012

HØRINGSUTTALELSE: OM ENDRINGER I STRAFFEPROSESSLOVEN OG STRAFFEGJENNOMFØRINGSLOVEN - AKERSHUS FRIOMSORGS-KONTOR

Vi viser til oversendelse av 26.1.12 fra kriminalomsorgen region nordøst "Høring – forslag om endringer i straffegjennomføringsloven mv. samt til departementets brev av 16.1.12 vedlagt høringsnotat.

Vi fremmer i det følgende merknader knyttet til enkelte av bestemmelsene. Utover det som trekkes fram, støttes forslagene herfra.

Kapittel 3. Myndighet til å utpeke personundersøker – straffeprosessloven § 163

Departementet foreslår å endre straffeprosessloven § 163 slik at det er *kriminalomsorgen* som har myndighet til å peke ut hvem som skal gjennomføre personundersøkelse. Etter gjeldende rett er denne myndigheten tillagt friomsorgen. Departementet begrunner endringen med at det er "upraktisk" og at en endring vil kunne gi en mer fleksibel utnyttelse av ressursene.

Akershus friomsorgskontor støtter ikke forslaget. Forslaget berører hva vi kan se langt videre enn bare språklig endring (fra "vedkommende kontor for kriminalomsorg i frihet" til "kriminalomsorgen").

Det er to sider ved forslaget som dessverre ikke er berørt som vi ønsker å trekke fram. Det ene gjelder hvem som bør ha myndighet til å utpeke jf strpl § 163 og således ha det formelle ansvar for utførelsen, det andre gjelder hvem/hvilken del av kriminalomsorgen som kan gjennomføre, dvs utferdige personundersøkelser og er kompetent/skikket til å foreta vurderingene.

Til det første kan det være hensiktsmessig med en språklig oppdatering av bestemmelsens ordlyd uten at man behøver å endre på ansvarsfordelingen. Det bør tydelig fremgå at det er friomsorgen på det stedet som siktede bor eller oppholder seg for et lengre tidsrom, som er ansvarlig for (gjennomføring av) personundersøkelsen, herunder å peke ut hvem man anser er "skikket" jf ordlyden til å gjennomføre den. Normalt vil det være saksbehandler i friomsorgen hvor domfelte er bosatt, som kjenner detaljert til gjennomføringsformen/reaksjonen som skal vurderes, f eks program mot ruspåvirket kjøring og hvordan gjennomføringen skjer der siktede bor.

Kriminalomsorgen region nordøst

Postadresse:
Dokumentsenter,
Postboks 694
4305 Sandnes

Besøkadresse:
Jernbanevn 6c
1400 Ski

Telefon: 67 21 14 50
Telefaks: 64 87 18 22
Org.nr: 974886510

Saksbehandler:
Eva Ringstad
E-post: postmottak-
9210@kriminalomsorg.no

I det enkelte tilfelle er det intet i veien for at det kan være praktisk å delegere gjennomføringen til en kompetent person i et fengsel/overgangsbolig. Etter gjeldende rett kan friomsorgen utpeke en ekstern personundersøker der det er hensiktsmessig. Hensynet til fleksibel ressursutnyttelse kan således ivaretas uten å flytte ansvarsforhold som det legges opp til ved lovendringen.

Det legges til at friomsorgen har lang erfaring og de beste forutsetninger for å gjøre gode vurderinger. Det brukes mye tid på opplæring ifm utførelsen av personundersøkelser. Vi er opptatt av kvalitet og gode faglige vurderinger, inkludert sosialfaglige og kriminalomsorgsfaglige vurderinger. Det er ikke gitt at ansatte i fengsler har den nødvendige kompetanse til å opprettholde et høyt faglig nivå på personundersøkelsene.

Kapittel 6. Utvidet bruk av overgangsbolig - straffegjennomføringsloven § 11 nytt femte ledd

Vi er enige i at muligheten for å gjennomføre hele straffen i overgangsbolig kan være et nyttig supplement til dagens gjennomføringsalternativer. Særlig gjelder det dersom/når reglene om frigang fra første dag innføres. Dette arbeidet bør intensiveres.

Det at straffen kan starte opp i overgangsbolig, vil utvide menyen av ubetingete straffealternativer i tråd med stortingsmelding nr 37 (2007-2008). Det vil fremme normalitetsprinsippet slik at domfelte kan opprettholde skole og arbeid samt omsorgsforpliktelser. Det vil også være samfunnsøkonomisk gunstig med mindre bruk av fengselsplasser. På den annen side så må det ikke stride mot allmenn rettsoppfatning og kriminalomsorgen må ha klare kriterier i forskrift/retningslinjer for hvem som kvalifiserer til direkte innsettelse i overgangsbolig. Vi mener det kan medføre en fare for at grensene tøyes dersom soningskapasiteten på andre soningsnivå er sprengt. Det bør derfor vurderes om det bør begrenses for enkelte straffekategorier domfelte.

Med tanke på domfelte under 18 år, så bør det så langt det er mulig søkes å unngå gjennomføring i fengsel med høyt sikkerhetsnivå. Imidlertid viser det seg ofte at det kreves store ressurser for å disiplinere de yngste lovbrysterne innenfor de rammene som overgangsbolig gir.

Kapittel 7. Overføring mellom gjennomføringsformer – straffegjennomføringsloven § 14

7.2.2 § 14 første ledd bokstav c

Etter gjeldende rett i § 14 c kan domfelte overføres til et annet fengsel dersom de trosser en skriftlig advarsel som er gitt på grunn av negativ atferd.

Loven presiserer ikke om skriftlig advarsel er et enkeltvedtak eller ikke, og regelen i § 14 første ledd bokstav c praktiseres ulikt i forhold til om innsatte får uttale seg før en advarsel som medfører overføring til et annet fengsel.

Departementet foreslår to alternative måter å sikre bedre likebehandling på:

Alternativ 1: Ved å erstatte ”skriftlig advarsel” med ”skriftlig irettesettelse” vil en sikre en klageadgang for innsatte. Denne ordlyden vil imidlertid medføre en innskjerping av lovverket og ikke nødvendigvis gi innsatte innsikt i hva det er ved atferden som er uønsket og gi vedkommende innsikt i konsekvensene dersom atferden ikke endres.

Alternativ 2 innebærer at innsatte i stedet for en skriftlig advarsel tilbys en samtale hvor innsatte får informasjon om hva det er ved hans atferd som oppfattes som negativ og hvor det blir inngått en avtale med innsatte hvor klare kjøreregler for hvordan hans atferd må være i framtiden for å unngå overføring til annet fengsel.

Dette synes å ha likhetstrekk med innskjerpingssamtalen som er en konsekvens ved bl.a. brudd på vilkår ved gjennomføring av samfunnsstraff eller møteplikt. I en innskjerpingssamtale vil tydelige konsekvenser ved fortsatt negativ atferd komme fram. En skriftlig avtale mellom kriminalomsorgen og den innsatte vil i større grad sikre likebehandling enn den lovlyden som i dag praktiseres forskjellig.

7.2.3 § 14 første ledd ny bokstav f

Akershus friomsorgskontor støtter departementet i at det kan være behov for hjemmel til å tvangsflytte innsatte av hensyn til konkrete ansatte. Vi er også enige i at beslutningsmyndigheten bør ligge på lokalt nivå og at regionalt nivå er klageinstans. Dette samsvarer med annen praksis i kriminaomsorgen og vi har tillit til at etatens tjenestemenn vil sikre en profesjonell behandling av de sakene som er aktuelle.

Vi støtter ikke den danske modellen som gir en generell hjemmel til å flytte innsatte av hensyn til innsattes nærstående. Det vil da kunne være vanskelig å vite hvor grensene er for å kreve en tvangsoverføring.

7.2.4 § 14 første ledd ny bokstav g

Vi støtter departementets syn på at kriminalomsorgen bør tilstrebe en mest mulig hensiktsmessig fangesammensetning. Vi er imidlertid noe usikre på om dette skal hjemles i en egen lovbestemmelse eller kan reguleres gjennom retningslinjer og forskrifter.

Med hilsen

Johnny Bjørkli
friomsorgsleder

Eva Ringstad
rådgiver